

Licho Symposium

“Slecht nieuws melden”

Hasselt, 3 maart 2020

LIES SCAUT

PSYCHOTHERAPEUT

WWW.DEWEGWIJZER.ORG

LISSCAUT@GMAIL.COM

Casus

75-jarige man valt met zijn elektrische fiets.

Toegevoegde gegevens:

- ▶ We geven deze man vanaf nu de naam van Gaston, hij is weduwnaar, maar had wel een vriendin, heeft drie kinderen en zes kleinkinderen (4, 8, 10, 15, 16 en 18 jaar oud)
- ▶ Niet alle drie de kinderen waren op de hoogte van de wilsverklaring, enkel de oudste zoon was ingelicht door vader
- ▶ Meningen zijn verdeeld, niet iedereen akkoord met orgaandonatie

Slecht nieuws melding: theorie

“Moet ik dat nu doen?”

- ▶ MOET het ... is het duidelijk genoeg dat het om slecht nieuws gaat?
- ▶ IK ... als verpleegkundige zal het duidelijk worden dat dit de taak van een arts is, maar misschien zal die dit in technische taal doen, misschien wel op een onpersoonlijke wijze, waardoor je er als verpleegkundige misschien opnieuw zal moeten aan beginnen.
- ▶ NU ... is het nu of kan het nog wat wachten, die melding; wat weten de mensen al?
- ▶ DOEN ... wat moet je zeker wel en niet doen in een melding?

SNM: Verschillende stappen

- ▶ Voor de melding: plannen van de SNM
- ▶ Het uitdelen van de emotionele klap
- ▶ Het helpen opvangen van de emotionele klap
 - ▶ *Het nieuws laten inwerken*
 - ▶ *Het nieuws laten doordringen*
 - ▶ *Het nieuws helpen opvangen*
- ▶ Het helpen zoeken naar problemen voor onmiddellijke oplossingen

1^e SNM mbt de casus: Uitdelen van de emotionele klap

- Organiseren van een SNM:
 - Wanneer?: Asap na het ongeluk als de medische toestand duidelijk is
 - Wie?: Partner en kinderen
 - Waar?: Op spoeddienst of CCU, afhankelijk van wanneer familie toekomt

1^e SNM mbt de casus: Uitdelen van de emotionele klap

- ▶ Medische toestand na de val met elektrische fiets
 - CPR door omstaanders + overname door MUG (hebben omstaanders wel de juiste zorgen toegediend? Geen schade toegebracht?)
 - Onder analgosedatie beademd binnengebracht op spoed (uitleggen in begrijpbare taal voor familie!)
 - Temporaire pacemaker geplaatst
 - Licht nu op CCU

1^e SNM mbt de casus: Opvangen van de emotionele klap

- ▶ Het helpen opvangen van de emotionele klap
 - ▶ **Het nieuws laten inwerken**
 - ▶ Toestand is zeer kritiek gezien de beademing, pacemaker en ribfracturen
 - ▶ Is er erg aan toe
 - ▶ Lichte koeling
 - ▶ Sedatie

1^e SNM mbt de casus: Opvangen van de emotionele klap

► **Het nieuws laten doordringen**

- Eerste 24u zullen cruciaal zijn of hij het al dan niet overleeft
- Kans op bijkomende complicaties is zeer groot
- Wordt nu in leven gehouden door machines en medicatie
- Op dit moment doet de partner van Gaston melding van de wilsverklaring!
 - Verontwaardiging en ongeloof bij twee jongste kinderen
 - Boosheid op oudste
 - Vraag aan arts of zij hier tegenin kunnen gaan

1^e SNM mbt de casus: Opvangen van de emotionele klap

► **Het nieuws helpen opvangen**

- Is er iets wat wij momenteel voor jullie kunnen doen?
- Is er iemand die wij kunnen bellen voor jullie?
- Een lokaal ter beschikking stellen in het ziekenhuis.
- Willen jullie nog andere familieleden op de hoogte brengen?

1^e SNM mbt de casus: Helpen zoeken naar probleemoplossing

- ▶ Kleinkinderen inlichten: wie gaat hen de boodschap geven? Wat gaat er aan hen gezegd worden?
- ▶ Bij bezoek aan opa: wie gaat hen voorbereiden en uitleggen waarvoor al de draden en machines dienen?
- ▶ Inschakelen van kinderpsycholoog of maatschappelijk werker?
- ▶ Inschakelen van psycholoog om familiegesprek aan te gaan mbt verdeelde meningen over wilsbeschikking en orgaandonatie?

Rol van de verpleegkundige

- ▶ Rol van de vpk tijdens en na het gesprek ?
 - ▶ De arts geeft de bondige SNM, info over medische toestand en therapie
 - ▶ De verpleegkundige helpen vooral met het laten inwerken en doordringen van de info, blijft langer bij de familie, geeft antwoorden op hun terugkerende vragen (als de arts al terug weg is), helpt bij onmiddellijke problemen en probeert een rol te spelen in het bij elkaar krijgen van de familieleden in het ziekenhuis.
 - ▶ Mee begeleiden van de kinderen tot naast het bed
 - ▶ Gaan vragen krijgen over wilsbeschikking en orgaandonatie!

2^e SNM mbt de casus: Uitdelen van de emotionele klap

- ▶ Medische toestand na 24u
 - Gaston is terug opgewarmd + sedatie is langzaam afgebouwd
 - Tekens van status epilepticus
 - CT scan uitgevoerd: vaststelling herseninfarct

2^e SNM mbt de casus: Opvangen van de emotionele klap

- ▶ Het nieuws laten inwerken:
 - Ernst van het herseninfarct
 - Schade aan de hersenen is onomkeerbaar
 - Zenuwtrekken in gelaat en ledematen zijn gevolg van status epilepticus: geen gecontroleerde bewegingen die hij zelf maakt
 - Toestand is zeer kritiek, kans dat hij herstelt is nihil

2^e SNM mbt de casus: Opvangen van de emotionele klap

- ▶ Het nieuws laten doordringen:
 - Moment om wilsbeschikking ter sprake te brengen
 - Moment om over te schakelen op comfortzorg
 - Voorbereiden op orgaandonatie
 - Wens van Gaston respecteren
 - Wat zal er wel nog gedaan worden? Waar stopt de behandeling?

2^e SNM mbt de casus: Opvangen van de emotionele klap

- ▶ Het nieuws helpen opvangen:
 - Geruststellen dat Gaston niet zal lijden
 - Wie wil nog afscheid komen nemen?
 - Mogelijkheid tot groeten voor de hele familie?
 - Toedienen van laatste sacramenten?
 - Uitgebreide bezoeken, waken?

2^e SNM mbt de casus: Helpen zoeken naar probleemoplossingen

- ▶ Hoe uitleggen aan de kleinkinderen dat opa zal sterven?
- ▶ Hoe het afscheid voorbereiden?
- ▶ Gebruik maken van afscheidsrituelen?
- ▶ Mogelijkheid tot groeten na de orgaandonatie?
- ▶ Apparatuur aangekoppeld laten of niet?

Specifieke aanpak mbt kinderen

- ▶ Indien toegelaten, kinderen op bezoek laten komen op CCU
- ▶ Kinderen hierop voorbereiden: wat zullen ze te zien krijgen, waarvoor dienen al de draden en machines, mogen ze opa aanraken,...
- ▶ Kinderen betrekken in het afscheid nemen: wanneer kunnen ze nog bij opa, willen ze nog iets zeggen, een tekening bij hem leggen, een knuffel of zoen geven, ...
- ▶ Kinderen voorbereiden op het overlijden: belang van verschil in leeftijd en ontwikkelingsfase!

DO'S in de eerste fase: uitdelen van de klap

- ▶ Check het nieuws dat je moet overbrengen (2x)
- ▶ Check wat de mensen precies moeten horen voordat je iets zegt
- ▶ Zeg duidelijk wie je bent, welke je rol in het gebeuren is/was, waarvoor je komt en wat je moet zeggen
- ▶ Let op je uitstraling, gezichtsuitdrukking, lichaamshouding, toon en taal
- ▶ Gebruik de juiste woorden om de dood aan te kondigen
- ▶ Laat geen twijfel bestaan over het nieuws dat je brengt
- ▶ Herhaal desnoods dezelfde boodschap verschillende keren
- ▶ Geef de opdracht die je gekregen hebt niet door aan een derde
- ▶ Laat de mensen niet alleen onmiddellijk na het melden

* E. De Soir, Redders in nood. LannooCampus, 2013

DO'S in de tweede fase: het helpen inwerken van de klap

- ▶ Blijf stil, geduldig en zichtbaar aanwezig en laat het nieuws inwerken
- ▶ Indien je alleen ongeloof en verbijstering hoort, herhaal je gewoon rustig dezelfde onomkeerbare boodschap
- ▶ Aanvaard de wijze waarop de mensen hevig reageren
- ▶ Ga niet in discussie met wat ze op dat ogenblik zegen
- ▶ Respecteer de uiting van de getroffen en
- ▶ Blijf niet praten (in technische termen), praat niet teveel
- ▶ Tracht geen pasklare antwoorden/oplossingen aan te reiken
- ▶ Durf stiltes te laten en kijk wat er gebeurt tijdens die stiltes
- ▶ Tracht niet 'te scoren' door 'het juiste te zeggen'
- ▶ Tracht op vraag te verduidelijken of vervolledigingen aan te bieden

DO'S in de derde fase: hulp bij de oplossing van onmiddellijke problemen

- ▶ Luister naar wat de getroffene zegt en help een inventaris en prioriteit bepalen voor problemen die een onmiddellijke oplossing behoeven
- ▶ Bied structuur aan en inspiratie bij de oplossing van deze problemen
- ▶ Blijf beschikbaar voor de getroffenen totdat de natuurlijke hulpmantel (familieleden, collega's, vrienden) deze hulp van je kunnen overnemen
- ▶ Blijf een bruggenbouwer tussen deze acute fase en wat nog volgt.

Vragen ?